

»Ta knjiga je Noetova barka upanja.« – Irena Štaudohar, avtorica knjige *Kaj hoče ženska?*

BOŠTJAN VIDEMŠEK
MAJA PRIJATELJ VIDEMŠEK

Fotografije: MATJAŽ KRIVIC

ZADNJI DVE

Najin in Fatu

Reševanje vrste na robu izumrtja

Nova knjiga avtorjev *PLANA B*

»Nisem še brala resničnih zgodb, ki bi bile bolj žalostne in hkrati tako lepe, ki bi me toliko naučile o preživetju. To je zgodba o tem, kako lepe in posebne so živali in kako kruta in dobra žival je lahko človek. Ta knjiga je Noetova barka upanja.« – Irena Štaudohar, avtorica knjige *Kaj hoče ženska?*

Boštjan Videmšek, večkrat nagrajeni novinar (med drugim za naj knjigo leta *Plan B*) in novinarka Maja Prijatelj Videmšek, ki piše o okoljskih in naravovarstvenih temah, sta se skupaj s priznanim fotografom Matjažem Krivicem odpravila po poti reševanja živalske vrste, ki ji pripadata Najin in njena hčerka Fatu, zadnji severni beli nosoroginji. Zadnji pripadnici svoje vrste bivata v rezervatu Ol Pejeta v osrednji Keniji, obkroženi s stražnimi stolpi in strogo varovani z elitnimi varnostniki.

Možnosti za naravno nadaljevanje vrste severnih belih nosorogov ni več, saj je pred leti umrl zadnji samec. Zato so se znanstveniki z vsega sveta že pred leti združili v konzorcij BioRescue in se posvetili postopkom umetne oploditve in tehnologijam matičnih celic. Ker ne Najin ne Fatu nista sposobni zanositi, so se odločili za umetno oploditev s pomočjo prenosa zarodkov v nadomestne matere sorodnih južnih belih nosorogov. Prvi prenosi zarodkov – ob tehnologiji matičnih celic edinem upanju za vstajenje in ohranitev vrste – se bodo zgodili v tem ali naslednjem letu.

Knjiga *Zadnji dve* celovito predstavi zgodbo Najin in Fatu, ki je tudi zgodba sodobnega izumiranja mnogih živalskih vrst. To je posledica vojn, divjega lova, globalnega trga z divjimi živalmi, podnebnih sprememb ter ekonomskega in geopolitičnega ozadja. Obenem pa je to pripoved o prizadevanjih znanstvenikov z vsega sveta za ohranitev vrst(e).

Zadnji dve je hvalnica naravovarstvu, nepopustljivosti, sobivanju ljudi in divjih živali v času, vse bolj zaznamovanem s podnebnimi spremembami.

BOŠTJAN VIDEMŠEK,
MAJA PRIJATELJ VIDEMŠEK

Fotografije: MATJAŽ KRIVIC

Zadnji dve

NAJIN IN FATU:
REŠEVANJE VRSTE NA ROBU IZUMRTJA

Ljubljana 2022

Boštjan Videmšek, Maja Prijatelj Videmšek
ZADNJI DVE

Najin in Fatu: reševanje vrste na robu izumrtja

© za besedilo Boštjan Videmšek, Maja Prijatelj Videmšek
© za fotografije Matjaž Krivic

© za knjižno izdajo UMco, 2022

Izdajatelj in založnik: UMco, d. d.
Zbirka: 'S terena'

Spremna beseda: Gregor Majdič
Fotografije: Matjaž Krivic

Urednik: Samo Rugelj
Pomočnica urednika: Renate Rugelj
Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba
Oblikovanje ovitka in postavitve: Aleš Cimprič
Zemljevida: iStock

Tisk: Primitus, d. o. o.

Naklada: 1000 izvodov, 1. natis
Ljubljana 2022

Izdajo knjige sta podprla:

Živalski
vrt
Ljubljana

Društvo za
opazovanje in
proučevanje
ptic Slovenije

V okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah so brez pisnega dovoljenja založbe prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vštveši fotokopiranje, tiskanje in shranjevanje v elektronski obliki. Odgovornost za resničnost navedb v knjigi je na strani avtorjev.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

502.172:599.722

VIDEMŠEK, Boštjan

Zadnji dve : Najin in Fatu : reševanje vrste na robu izumrtja / Boštjan Videmšek, Maja Prijatelj Videmšek ; fotografije Matjaž Krivic ; spremna beseda Gregor Majdič ; [zemljevidi iStock]. - 1. natis. - Ljubljana : UMco, 2022. - (Zbirka S terena)

ISBN 978-961-7136-29-6

COBISS.SI-ID 107020547

UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
tel.: 01 / 520 18 39, e-pošta: bukla-urednistvo@umco.si, www.bukla.si

Vsebina

Zemljevida – Evropa in Afrika	10
Uvod	
<i>Čakajoč na barvno razglednico</i>	13
PRVO POGlavJE	
Priča velikega zločina	
<i>Kes Hillman-Smith in narodni park Garamba v DR Kongo</i>	28
DRUGO POGlavJE	
Luksuzno begunsko taborišče	
<i>Zgodba naravovarstvenega rezervata Ol Pejeta</i>	58
TRETJE POGlavJE	
Divji lov	
<i>Dolga genocidna veriga</i>	92
ČETRTO POGlavJE	
Gonilna sila reševanja severnih belih nosorogov	
<i>Dr. Thomas Hildebrandt, znanstveni oče številnih velikih sesalcev ...</i>	118
PETO POGlavJE	
Kjer nastajajo nova življenja	
<i>Dr. Cesare Galli, ustvarjalec zarodkov severnih belih nosorogov</i>	160
ŠESTO POGlavJE	
Živalski vrt Dvůr Králové	
<i>Češki dom afriških rogatih deklet</i>	186

SEDMO POGLAVJE

Etika v izrednih razmerah

Koliko in kaj lahko žrtvujemo v imenu reševanja vrste 210

OSMO POGLAVJE

Primer dobre prakse

Vstajenje slonov v narodnem rezervatu Samburu 248

DEVETO POGLAVJE

Prva frontna črta naravovarstva

Na patroljah z rangerji, ki varujejo divje živali 270

DESETO POGLAVJE

Matične celice

Novo upanje za reševanje kritično ogroženih vrst 296

Epilog 331

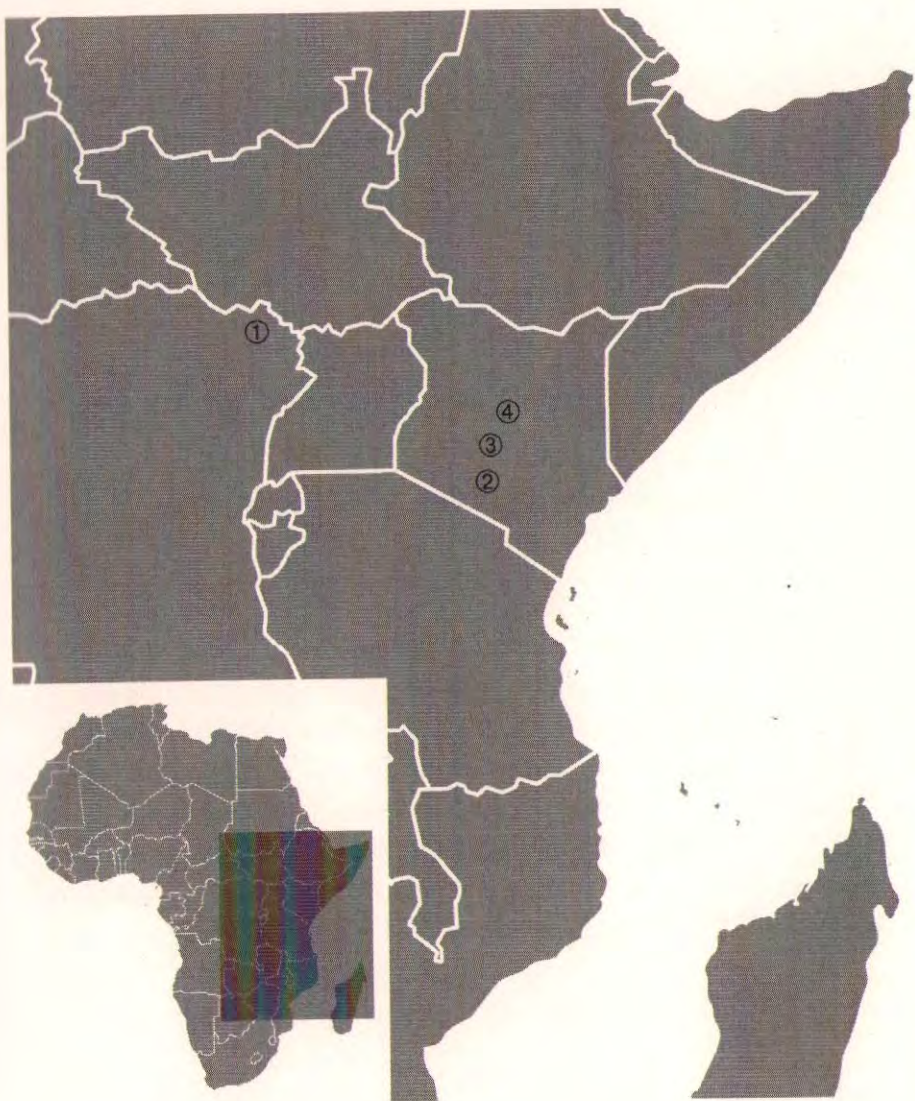
Spremna beseda (prof. dr. Gregor Majdič) 337

Seznam temeljne literature 345

Ključne povezave 347

- ① NEMČIJA: sedež projekta BioRescue, IZW Inštitut Leibniz, Max Delbrück Center Berlin
- ② ITALIJA: Avantea, Cremona
- ③ ITALIJA: Univerza v Padovi, Padova
- ④ ČEŠKA: Živalski vrst Dvůr Králové

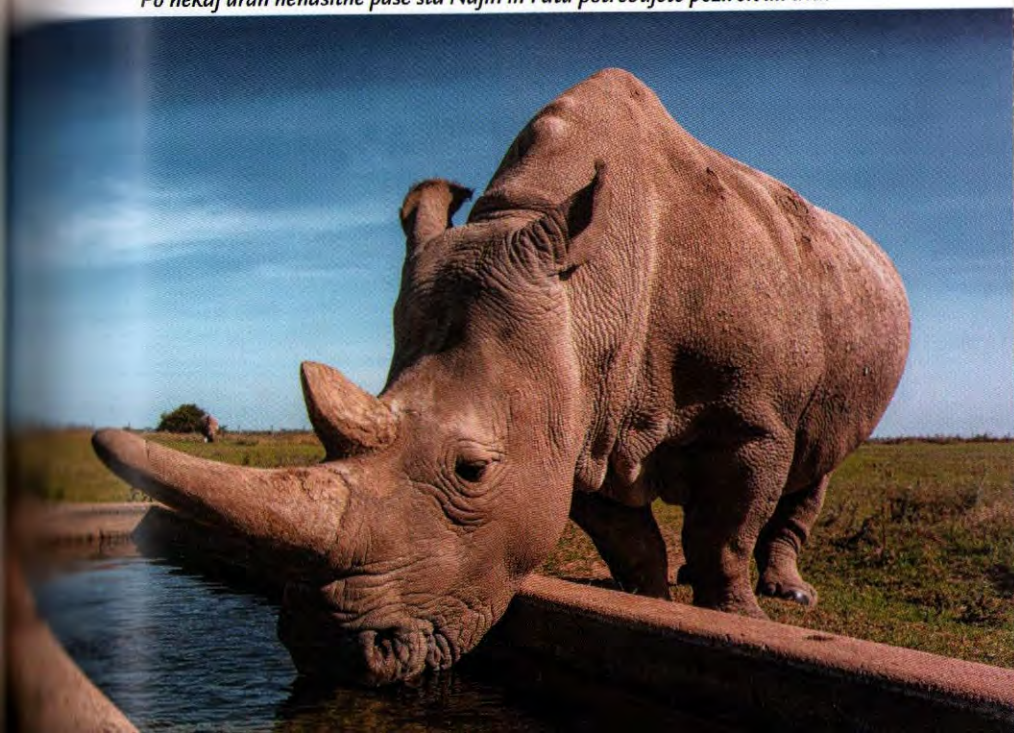
- ① DR KONGO: Narodni park Garamba
- ② KENIJA: Nairobi
- ③ KENIJA: Rezervat Ol Pejeta
- ④ KENIJA: Narodni rezervat Samburu

Kilogram nosorogovega roga je v tem trenutku vreden 80.000 dolarjev.

Po nekaj urah nenasitne paše sta Najin in Fatu potrebujete požirek ali dva.

Fizični stik s severnima belima nosoroginjama je stik s prazgodovino.

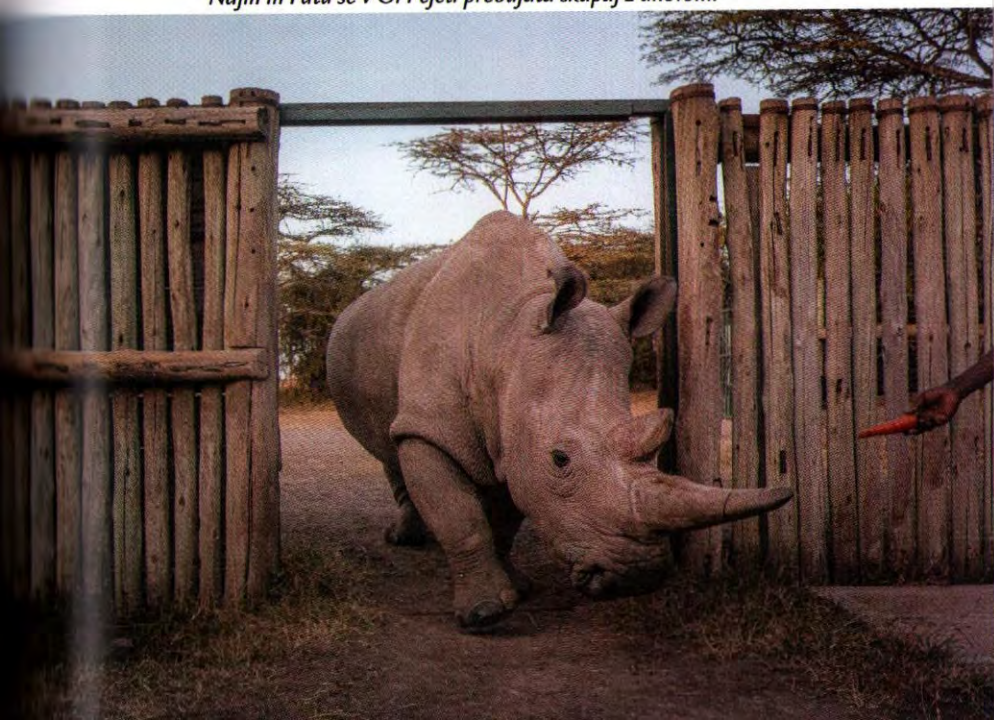
Oskrbnik Jaroslav z južno belo nosoroginjo v živalskem vrtu Safari park ZOO Dvůr Králové.

Rezervat Ol Pejeta leži 2000 metrov nad morjem.

Najin in Fatu se v Ol Pejeti prebujata skupaj z dnevom.

Rangerji med srečanjem s črno nosoroginjo.

Dva izmed nagrobnikov na pokopališču nosorogov sredi rezervata Ol Pejeta.

CAROL

FEMALE BLACK RHINO

**BORN 15TH JUNE 1980
DIED 2ND DEC 2015**

**GUNSHOTS REPORTED ON
2ND DEC IN THE EVENING
AND CARCASS
FOUND THE NEXT DAY
BOTH HORNS WERE MISSING**

ISHIRINI

FEMALE BLACK RHINO

**BORN 17TH MAY 1996
DIED 22ND FEB 2016**

**RHINO LIKELY KILLED BY USE OF
POISONED ARROWS. THE SECURITY
TEAM FOUND HER WRITHING
IN PAIN WITH THE HORNS
ALREADY CHOPPED OFF
SHE WAS 12 MONTHS PREGNANT**

Zadnji dve severni beli nosoroginji sta srečni »sužnji« rutine.

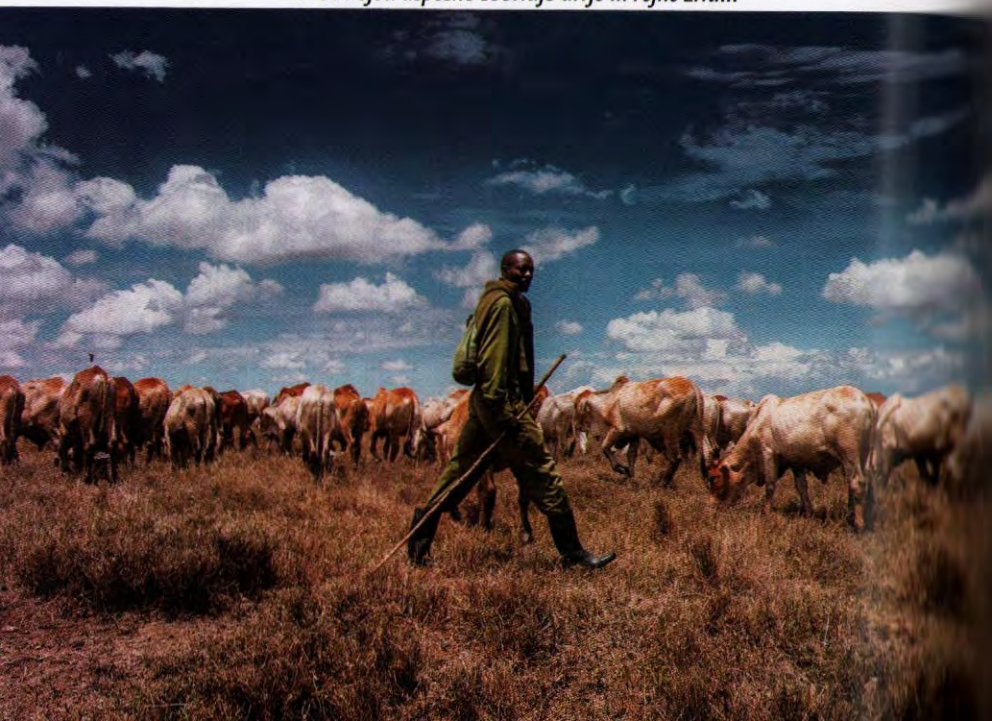
Nočni patrolji se je za kratek čas pridružil radoveden slon.

Zachary Mutai z nosoroginjama preživi več časa kot s svojo družino.

V Ol Pejeti uspešno sobivajo divje in rejne živali.

KLJUČNE POVEZAVE

- <https://www.olpejetaconservancy.org/>
<https://rhinos.org/>
<https://www.savetherhino.org/>
<https://www.nationalgeographic.com/animals/article/life-changing-lessons-of-the-last-male-northern-white-rhino>
<https://www.awf.org/wildlife-conservation/rhinoceros>
<https://www.livescience.com/27439-rhinos.html>
<https://edition.cnn.com/interactive/2018/03/world/last-rhino-cnnphotos/>
<https://www.fauna-flora.org/species/northern-white-rhino/>
<https://www.worldwildlife.org/species/white-rhino>
<https://www.britannica.com/animal/Northern-white-rhinoceros>
<http://www.biorescue.org/>
<https://www.izw-berlin.de/en/home.html>
<https://www.crowngo.org/>
<https://www.samburureserve.com/>
<https://www.iapf.org/>
<https://www.sheldrickwildlifetrust.org/projects/anti-poaching>
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_6887

- <https://www.worldwildlife.org/initiatives/stopping-phant-ivory-demand>
- <http://www.kws.go.ke/>
- <https://www.reteti.org/blog/>
- <https://iamjusticeforwildlife.org/>
- <https://www.climatelinks.org/countries/kenya>
- <https://www.nature.com/articles/d41586-021-02626-z>
- <https://www.nature.com/articles/s41467-018-04959-2>
- <https://ipscell.com/2021/03/will-stem-cells-save-the-northern-white-rhino/>
- http://www.rhinoresourcecenter.com/pdf_files/117/1175856515.pdf
- https://animaldiversity.org/accounts/Ceratotherium_simum/
- <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1751731119002775>
- <https://www.zrss.si/bzid/geni/pdf/knezevic-clanek.pdf>
- <https://nationalzoo.si.edu/center-for-species-survival/cryo-initiative>
- <https://www.ivis.org/news/veterinary-news/europe%E2%80%99s-first-dedicated-living-biobank-for-endangered-animals-launched-to-halt-catastrophic-decline>
- <https://reviverstore.org/projects/przewalskis-horse/>
- <https://www.theguardian.com/science/2022/feb/06/wanted-virile-but-gentle-mate-for-the-worlds-first-cloned-black-footed-ferret>
- <https://www.sciencedaily.com/releases/2011/09/110904140411.htm>
- <https://www.nature.com/articles/d41586-021-02626-z>
- <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/zoo.21284>

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33406994/>

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0093691X21001321>

<https://hms.harvard.edu/news/mammoth-solution>

<https://www.nature.com/articles/d41586-021-02627-y>

<https://www.xenothera.com/>

<https://www.avantea.it/en/>